

KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI VE EĞİTİM ÜZERİNE

Kitle iletişim araçları genellikle çok sayıda bireylere aynı haberleri veren araçlar olarak kabul edilir. Bunlardan yararlanma ve etkilenme, nasıl çalıştıkları konusunda ne anlaşıldığına bağlıdır. Bu araçlar ile yayılan informasyonun önemi, değişik grupların kitle iletişimi kaynaklı haberleri nasıl algıladıklarına, böyle iletişim yoluyla aldıkları haberleri nasıl ilettiklerine, iletilen haberleri ikinci elden alanların bunları nasıl yorumladıklarına göre değişir.

Böyle bir konunun işlenmesinde en az iki boyut ve bir etkileşim süreci bulunduğu karar verebilmek için, incelemenin başlığına göz atmak yeterlidir.

Birinci boyutu oluşturan kitle haberleşme araçlarına bir giriş, bu araçların ham maddesinden rahatlıkla yapılabilir. Tanınmış İngiliz şairi ve eleştirmeni Thomas S. Eliot bu maddeyi ve öğelerini şöyle açıklamış bulunuyor:

Bilgi içinde kaybettiğimiz akıl nerede?

İnformasyon içinde kaybettiğimiz bilgi nerede?

NATO'nun eski A.B.D. büyükelçisi Harland Cleveland ise, bu üç öğeyi şöyle özetlemiştir: İnfomasyon, ulaşılabilir veya ulaşılamaz olsun, belli bir andaki gerçekler ve fikirler toplamıdır. Bilgi bu toplamdan bir amaca veya kişiye dönük olarak süzülen gerçekler ve fikirler sonucudur. Akıl ise bütünleştirilmiş bilgidir, yani informasyonun yararlı duruma getirilmiş şeklidir. Üçü arasındaki fark, düzey ve karmaşıklık farklıdır. İnfomasyon yataydır, bilgi hiyerarşiktir, akıl ise organizmiktir ve öncekilere oranla daha esnektir.

Bu tanımlara ekleyeceğimiz iki yorum, informasyonun bilinen kadar bilinmeyene de ilişkin olduğu, bilginin ise organizasyon ve yetkiye götürücü bulunduğudır. Günümüz toplumunun informasyon toplumu olduğu artık kabul edilmiş durumdadır, çünkü toplumsal

olayları en çok etkileyen ekonominin temelinde informasyon bulunmaktadır. İnfomasyonun başlıca özellikleri de gizlilik, güvenlik ve serbestliktir. İşte, kitle haberleşme araçlarının, bu özellikleri yansıtmaması beklenmektedir.

Sempozyumun ikinci boyutu olan eğitim açısından bakıldığında, üçüncü dünya ülkelerine ve ülkemize özgü bazı eğitim muammaları ile karşılaşılır. Bunlardan birincisi, eğitimin görevlerine ve eğitimcilerin rollerine ilişkin karşıt varsayımlardır. Örneğin, temel değerler dikkate alınmadan, eğitimin bazı görevleri yapabileceği varsayılır. Sistemler arası konumu dikkate alınmadan, eğitim sisteminin mekanik olarak işleyeceği varsayılır. Kişilik özellikleri dikkate alınmadan, eğitimcilerin bazı rolleri oynayacağı varsayılır.

İkinci muamma, duyarlıktan kaynaklanan gelenekçiliğe karşı, gereklilikten kaynaklanan yenilikçiliktir. Modası geçmiş ders kitapları, araçları ve gereçleri, yaratıcılıktan çok nakilcilik, bilime saygı yerine bilime bağlılık beklentisi, eğitimin sürecinden kaynaklanan bu muammayı oluşturan etkenlerdir.

Mükemmelliğe dönük niteliğe karşı, eşitliğe dönük niceliğin dengesi üçüncü bir muamma yaratır. Eğitimin ürününe ilişkin olan bu muammanın; amaçlarda bölünme ve kayma, eğitim ekonomisi ve maliyesi, insangücü ve istihdam, eğitim hukuku gibi boyutları bulunur. bazı sosyal psikologların karşı çıktığı ve örgütün efsaneleri olarak nitelendiği amaç birliği, kuralların yanılmazlığı, rasyonellik gibi kavram ve ilkelerin yarattığı sorunlar da, bu muammayı meydana getirmiştir.

Bütün bunların üstünde bütünleşmiş bir öğrenme ortamı gereği ortada iken, farklı öğrenme ortamlarında yapılan kitle eğitimi muamması çözüm beklemektedir. Bir ülkenin ve toplumun gereksediği insan ve vatandaş tipini, farklı öğrenme ortamlarında yaratma çabalarının başarısız fakat ısrarlı denemeleri, bu muammayı da sürdürmektedir.

İncelemenin iki boyutu olan kitle haberleşme araçları ile eğitimi, demokratik bir ortamda etkileştirmek için, demokrasinin en az bir tanımını hareket noktası olarak almak gerekir. Demokrasi bireylerin, grupların ve hükümetlerin, belli görevleri arasında, eğitim görevine de dayalı bir ortaklığıdır. Öyle ise kitle haberleşme araçlarının bir amacı da, eğitimin bazı muammalarının çözümünde bu ortaklığı sağlamaktır olmalıdır.

Prof.Dr. Ziya BURSALIOĞLU